

Vesa Nieminen

VAELLUSVUOTTA VUOLEMASSA

Matka yksinvaeltajan mieleen

Lector Kustannus Oy

2022

VAELLUSVUOTTA VUOLEMASSA – Matka yksinvaeltajan mieleen

Copyright

© 2022 Lector Kustannus Oy

© 2022 Vesa Nieminen

Kaikki oikeudet pidätetään

ISBN 978-952-7433-90-4

Painettu EU:ssa 2022

www.lector.fi

Sisällysluettelo

Esipuhe	5
Yötön yö	9
1.7.– 7.7. Pöyrisjärven erämaa	9
8.7.– 11.7. Hetta-Pallas-reitti. Tai ainakin melkein	17
12.7.– 17.7. Puljun erämaa-alue.....	23
18.7.– 25.7. Lemmenjoen kansallispuisto	29
Sadonkorjuu	39
26.7.– 6.8. Muotkan erämaa	39
7.8.– 18.8. Kevon kanjoni ja Paistuntureiden erämaa	49
19.8.– 29.8. Näätäinjoki.....	61
Ruska	77
30.8.– 10.9. Vätsärin erämaa.....	77
11.9.– 15.9. Tsarmitunturin erämaa.....	93
16.9.– 22.9. Urho Kekkonen kansallispuisto	100
23.9.– 25.9. Kulmakuru.....	107
25.9.– 6.10. Korvatunturi	110
Ensilumi	125
7.10.– 10.12. Värriöjoki.....	125
Joulukaamos	147
11.12.– 17.12. Kohti Korvatunturia	147
18.12.– 17.1 Erämökin elämää	154
Pakkastalvi	159
18.1.– 24.1. Hetta-Pallas. Tai ainakin melkein, taas	159

25.1.– 2.2. Keräs-Sieppi - Äkäslompolo	168
3.2.– 18.2. Levi-Inari	175
19.2.– 27.2. Hammastunturin erämaa.....	189
Hankikantokevät.....	195
28.2.– 5.3. Kiilopää.....	195
6.3.– 15.3. Urho Kekkosen kansallispuisto	198
16.3.– 25.3. Kemihaara.....	207
Jäidenlähtökevät	221
26.3.– 18.5. Värriöjoki	221
19.5.– 24.5. Naruska.....	225
25.5.– 31.5. Salla.....	233
Yötön yö.....	241
1.6.– 4.6. Topsakan taival.....	241
5.6.– 13.6. Karhunkierros	246
14.6.– 21.6. Riisitunturi.....	256
22.6.– 29.6. Syötteen kansallispuisto	262
30.6. Kuin viimeistä päivää.....	270

Esipuhe

On maaliskuinen sunnuntaipäivä. Eletään vuotta 2019. Olen juuri saanut itseni kiinni itse teosta – tutkimassa karttoja vuoden vaellusta varten. Idea tällaisesta seikkailusta on muhinut aivokopassani kuukauden päivät. Näköjään päätös on siis jo syntynyt, vaikken olekaan siitä vielä itselleni kertonut. Siinä se sitten iski tajuntaan tuhannen salaman voimalla. Vuoden vaellus!

Ensimmäinen konkreettinen toimenpide vaellukselle valmistautumisessa oli hiukan koomisesti kodin ikkunoiden peseminen. Olin ajatusta pyöritellessäni tullut siihen tulokseen, että nykyisillä asumiskustannuksilla seikkailu ei olisi toteutettavissa. Asunto pitää siis myydä ja mahdollisimman pikaisesti. Myyntiä varten taas tarvitaan hyvät valokuvat. Eikä niitä saa, jos ikkunat on likaiset. Jostain se pitää kaikki aloittaa.

Siinä ikkunoita pestessä mieleen tulvi mieleton määrä asioita, jotka pitäisi huomioida tällaista suunnitelmaa tehdessä. Asunnon myyminen, työpaikasta irtisanoutuminen, eräopaskoulusta valmistuminen, ruoan kuivaus, varusteiden testailu. Ja tietenkin se reitin suunnittelu, jonka jo olinkin aloittanut.

Siitä maaliskuisesta sunnuntaista alkoi lähes puolentoista vuoden mittainen valmistautumisjakso.

Mikä saa rutiineissa viihtyvän, ehkä turvallisuushakuisenkin, ihmisen lähtemään tällaiseen projektiin? Idean kypsymisen nopeuskin yllätti taikurin itsensäkin, sillä yleensä pohdin tarkkaan asioita ennen tekemistä. Mietin, onko jokin asia järkevää vai ei. Tällä kertaa aloin kuitenkin kyseenalaistaa koko järkevyyden konseptia. Kuka sen määrittelee, mikä on järkevää? Useimmiten järkevyydellä on jonkinlainen lisämäärä, taloudellinen jär-

kevyys tai järkevyyt vaikkapa urakehityksen kannalta. Ja usein tuo tarkennus on ulkoapäin tuleva. Vaan mistä se tulee? Eipä taida EU:ssakaan olla erillistä järkevyytsskommissiota, joka lateli-si direktiiveillä yksityiskohtaiset määritykset siitä, minkälainen toiminta on järkevää. Yhtäkkiä oivalsin, että vaikkei tämän unelman toteutus ole järkevää rahallisesti, tai urakehityksen kannalta, on se kuitenkin oman hyvinvointini kannalta erittäin järkevää. Eikä sen tärkeämpää järkevää voi ollakaan.

Vaikka konkreettinen idea seikkailusta tulikin pintaan vasta tänä keväänä, on se siemenenä muhinut pinnan alla jo paljon pidempään. Itse pidän jonkinlaisena starttihaketänä kevättä 2017 ja sen tapahtumia. Silloin jotenkin havahtuin huomamaan, että elämästä oli tullut itseään toistavaa. Päivät seurasivat toisiaan ja itse olin jotenkin lipsauttanut itseni kuskin roolista pelkääjän paikalle. Mikään ei tuntunut miltään, enkä enää osannut kysyä itseltäni mitä haluaisin. Pyörä vain pyöri, vaikka hamsteri oli jo kuollut. Tuo havahtuminen vetäisi hetkesi maton jalkojen alta, joten edessä oli sairausloma ja toipuminen. Vähitellen aloin kuitenkin taas oppia kuuntelemaan itseäni ja myös arvostaa kuulemaani. Aikaa siinä meni, vaan kyllä kannatti. Juttelin joskus ystävänä kanssa asiasta. Hän totesi, että oikeastaan tuo masennus olikin loppujen lopuksi hyvä asia. "Ylivoimaisesti paras masennus, mitä mulla on tähän mennessä ollut", vastasin. Ja tarkoitin sitä.

Toki reissun syiksi voisi luetella myös itsensä haastamista, rajojen etsimistä, luonnossa selviytymistaitojen kehittämistä, itsevarmuuden kasvattamista, normirutiinien rikkomista ja niin edelleen. Ja osaltaan totta nekin ovat. Suurin yksittäinen syy, miksi tähän seikkailuun heittäydyn, on kuitenkin:

Koska haluan. Ja voim.

Vuoden kiertoa Lapissa ei perinteisellä neljällä vuodenajalla oikein voi kuvata. Ne vain eivät riitä. Tässä kirjassa olen lukuina käyttänyt Lapin kahdeksaa vuodenaikaa.

Yötön yö

1.7.–7.7. Pöyrisjärven erämaa

Päivä 1: Alku aina hankalaa

Rakas päiväkirja. Tästä se sitten alkaa. Ensimmäisen päivän noin 15 kilometrin vaellusta Pöyrisjärvelle ei tarvinnut kulkea yksin. Esteri oli koko päivän lähistöllä kuuluisine takalistoineen. Ensimmäiset kilometrit kuljin siis kaatosateessa hymyssä suin, miettien sääolosuhteiden tragikoomista alkuvalintaa. Rinkan painosta huolimatta askel oli kevyt ja kulkeminen leveää mönkijäuraa pitkin helppoa. Itikoistakaan ei tarvinnut välittää, sillä tuuli on sen verran navakka, ettei varpusta pienemmät lentäjät olisi pysyneet ilmassa.

Heti alkumatkasta kuulin tutun äänen. Kapustarinta, tuo maailman masentunein lintuhan, se siellä piipitteli. Hymy levisi korviin, sillä välittömästi muistoihin tulvahti parin vuoden takainen kuukauden reissuni päälaella. Silloin nuo innottomat piipittäjät seurailivat kulkijaa pitkiä pätkiä ja päivät täyttyivät niiden voihkimisesta. ”Moikka tiput, taashan me tavattiin”, sainoin kai puoliääneen, ”ja tällä kertaa meillä onkin yhteistä aikaa vähän enemmän”.

Olo oli aamupäivällä hyvin seesteinen. Ihmettelin päänsisäistä rauhaa, sillä olin ennakkoon ollut varma siitä, että ensimmäisinä päivinä tuuli kävisi voimakkaasti myös pään sisällä. En taida olla vielä sisäistänyt sitä, että tämä ei nyt olekaan ihan tavallinen viikon tai parin reissu. No, eiköhän se tunnemyrskykin sieltä vielä aikanaan tule.

Ja tulihan se, tosin vasta myöhemmin iltapäivällä, eikä ihan siinä muodossa kuin kuvittelin.

Lounastauko kaatosateessa ja 5 asteen lämpötilassa ei ole ihan pelkkää nautiskelua. Löysin onneksi hienon paikan järven rannasta ja tuulen suojasta. Ruoka maistui ja energiat nousivat taas normaaleiksi. Valmiina kävelyn.

Siinä polulle palatessani astuin kuoppaan ja horjahdin. Pieni horjahdus ja kärpänketterä korjausliike. Tunsin pienen vihlaisun vasemmassa nivusessa, mutta se meni nopeasti ohi. Muutamaa kilometriä myöhemmin nivunen kuitenkin ilmoitteli uudestaan olemassaolostaan. Se alkoi kipeytyä ja vähitellen kipu yltyi, vaikka rauhoitin askellusta vielä entisestään.

Niin, se tunnemyrsky. Ehkä reilu kilometri ennen Pöyrisjärven autiotuvalle saapumista oli vielä mutainen kahlaamo. Olin siinä vaiheessa jo sateesta läpimärkä ja viiltävä tuuli puhalsi puutto-massa maastossa. Lämpötila oli noin +5 °C. Riisuin siinä sitten vastentahtoisesti kengät ja sukat pois ja käärin lahkeet rullalle. Ja sitten kahlaamaan polvisyvyiseen jääkylmään veteen. Olin aivan jäässä. Tärisin kylmästä. Jalkaan sattui niin, että kävely meni lenkkaamiseksi. Ensimmäinen päivä oli tosiaan ottanut kulkijasta turhat luulot sankaritarinoista pois. Melkein itkua tihrustin loppumatkan tuvalle. En niinkään kylmän takia, vaan sen, että ajatuksiin nousi iso uhkaava pilvi jalan vuoksi. Mitä jos tämä reissu katkeaa jo ensimmäisenä päivänä?

Tuvan lämmössä kirjoitan tätä, mutta mieli on jo tyyntynyt, vaikkei kysymysmerkki olekaan kokonaan poistunut. En voi muuta kuin hoitaa jalkaa kipugeelillä ja levolla. Ja toivoa, että aamulla klappi olisi taas pelikunnossa. Samalla tein päätöksen, että jos jalka edes aavistuksen aristaa aamullakin, jään pitämään huilipäivää Pöyrisjärvelle. Niin turhauttavalla kuin se tuntuisikin, ei olisi mitään järkeä riskeerata koko reissua heti kättelelyssä. Ruokaahan minulla on riittämiin. Tarvittaessa voin myös lyhentää etappia useammalla päivällä, joten aikaa on vaikka useampaankin parantelupäivään.

Päivä 2: Luppoilua Pöyrisjärvellä

Eihän se jalka sitten perhana viekөөn parantunut yön aikana. Aamuyöllä heräsin ja tunsin sen olevan edelleen kipeä, joten lepopäivä oli siis tiedossa. Yöllä pari pyöräilijää tuli tupaan, mutta en siihen sen kummemmin herännyt.

Aamulla sitten rupateltiin niitä näitä reissuista ja fillareista ja niin edelleen. Mukavaa porukkaa, samoin kuin iltapäivällä lounaalle poikennut pariskunta. Päivä kului lähinnä aikaa tappaen. Veistelin ison kasan kiehisiä ihan vaan ajankuluksi. Se on kyllä jotenkin rauhoittavaa puuhaa.

Iltapäivällä tein päätöksen, että huominnenkin on jalanparantelupäivä, niin julmetun turhauttavaa kuin se onkin. Katselin karttoja ja laskeskelin, että reittiä muuttamalla minulla on 5 päivää aikaa saada jalka kävelykuntoon. Jos ei tule, niin sitten pitää tehdä muita ratkaisuja. Turhauttamisen lisäksi tämä on kyllä todella opettavaa. Kipeällä jalalla ei pidä kävellä, jos ei ole aivan pakko. Oli sitten kyseessä päivä numero 1 tai 321.

Sain kuitenkin myös lohtua synkkään päähäni. Vaikka tässä menisi viikko tai kaksikin, ja vaikka joutuisin kyydillä siirtymään täältä Pöyrisjärveltä, niin vuosi on todella pitkä aika. Ei tällainen vastoinkäyminen sitä pilaa, kyllä minä vielä talsimaankin pääsen.

Varmaankin tällaisen totaalisen loppopäivän johdosta huomasin itsessäni myös pieniä oireita some-puutoksesta. Pidän sitä outona, sillä yleensä vaelluksilla yhteydetömyys on lähinnä tuntunut luksukselta. No, eiköhän tuokin siitä taltu. Vuoden päästä tuskin muistan edes Facebookin salasanaa.

Päivä 3: Pöyrisjärvi - Suomen Arabia

Aamu valkeni aurinkoisena. Erittäin hyvin ja pitkään (n. 12h) nukutun yön jälkeen oli myös oma mieleni aurinkoinen. Jalka oli jo huomattavasti parempi, mikä enteilee sitä, että matkaa